

DSPS Nyhedsbrev nr. 13, december 2025

Indhold

DSPS Billedaften og GF 2026	1
Kontingent 2025	1
DSPS aktiviteter 2025	2
Billedaften og generalforsamling 25. marts 2025	2
Rundtur på Arboretet 22. juni 2025	2
DDF tur til Ulfshale, Møn 20. september 2025	2
Svampefestival 5.-6. oktober 2025.....	2
DSPS pris til Magnus Gammelgaard	5
Nyt om skadedyr og sygdomme	6
<i>Agurkeskimmel</i>	6
<i>Lidt om iberisk skovsnegl og hjemmehørende arter</i>	8
<i>Vedbendskjoldlus</i>	13

DSPS Billedaften og GF 2026

Generalforsamling 2026 afholdes efter den årlige billedaften d. 18. marts 2026 kl. 17 på IGN, Rolighedsvej 23, Frederiksberg. Særsilt invitation og program fremsendes i februar næste år.

Kontingent 2025

Ved en fejl er der ikke udsendt særsilt opkrævning af kontingent for 2025, så kun ganske få medlemmer har betalt. Men det kan nås endnu. Kontingentet på 150 kr kan betales via bankoverførsel til foreningens konto i Danske Bank 1551 2157586 eller via MobilePay på #26484 DSPS. Husk at betale gebyret på 1,50 kr, dvs. i alt 151,50 kr hvis MobilePay løsning anvendes. Spørgsmål om kontingent sendes til imt@ign.ku.dk eller mobil 22 27 05 00

Venlig hilsen

Iben M. Thomsen, kasserer DSPS

DSPS aktiviteter 2025

Nedenfor ses beskrivelser af de afholdte arrangementer.

Billedaften og generalforsamling 25. marts 2025

Den årlige billedaftenen var en temaaften om Quinoa. Der var fem indlæg om Quinoa dyrkning og udfordringer med sygdomme. Traktementet indeholdt også quinoa, bl.a. i frikadeller, salat og boller. På generalforsamlingen fik Magnus Gammelgaard overrakt en pris for sit mangeårige virke inden for skadedyr og sygdomme, se nedenfor. Referat fra generalforsamling er udsendt særskilt.

Rundtur på Arboretet 22. juni 2025

Dette var et fælles arrangement med Dansk Dendrologisk Forening og Forstbotanisk Haves Venner. Vi startede med kaffe og kage i 15. Juni Fondens fine shelter ved indgangen til Arboretet. Herefter gik vi rundt i Arboretet et par timer, før vi sluttede af med at spise mere kage og drikke det sidste kaffe. Vejret var godt og humøret højt.

DDF tur til Ulfshale, Møn 20. september 2025

Dansk Dendrologisk Forening afholdt denne tur, men der var vist ingen deltagere fra DSPS.

Svampefestival 5.-6. oktober 2025

Det blev afholdt på Holmen, i en stor bygning tilhørende Det Kgl. Akademi, igen som et samarbejde mellem MycologyDK netværk, Svampeforeningen og andre aktører. DSPS var bl.a. repræsenteret ved Dan Funck Jensen, David B. Collinge og Mogens S. Hovmøller. Der var både et stort lokale til udstillinger og et lokale til foredrag. Der var mange spændende foredrag, heraf en del på engelsk. Der var mindst 15 stande, hvor de besøgende kunne se svampe og tale med forskerne.

Udstilling af svampe lavet af Svampeforeningen

Fotos på denne og de næste sider er taget af Dan Funck Jensen og David. B. Collinge.

De mange besøgende kigger på stande og snakker med udstillerne.

Der var adskillige spændende foredrag. Dan holdt foredrag om mekanismer i biologisk bekæmpelse og blev efterfølgende interviewet af WeekendAvisen.

Billede af artikel i Weekendavisen

DSPS pris til Magnus Gammelgaard

For dit mangeårige og alsidige virke med at formidle viden om plantesygdomme og skadedyr, har DSPS besluttet at tildele dig en pris.

Du har en meget bred viden om både sygdomme og skadedyr. Det er en sjældenhed i dag, hvor folk ofte er højt specialiserede. Ikke blot er din viden bred. Du har også et tårnhøjt fagligt niveau, der imponerer både garvede fagfolk og forskere.

Du er ikke karrig med din viden, som du gerne deler ud af ved at holde foredrag, skrive artikler, svare på utallige spørgsmål fra Haveselskabets rådgivere, når de er kørt fast, og svare på henvendelser fra de haveejere, der kontakter dig direkte. Du stiller op, hver gang der bliver kaldt, til stande, hvor du skal svare på spørgsmål.

Fx på Sydhavsøernes Frugtfestival, Høstdage på Frilandsmuseet og senest på Svampefestival på KU, hvor du med stor ekspertise diagnosticerede sygdomme og skadedyr på medbragte æbler.

Du har en fin og velbesøgt hjemmeside om sygdomme og skadedyr, der er videnbank for mange haveejere.

Du er aktiv på Youtube og Instagram. Du er en god fotograf, hvilket er en god egenskab, når man skal formidle til tider svært stof. Du leverer ofte billeder til andres artikler og nyhedsbreve og har holdt indlæg på DSPS billedaftener.

For dit imponerende virke og engagement tildeles du hermed DSPS' pris, som består af vores store respekt samt en skulptur med en kålsommerfugl på mandstro indkapslet i glaskugle. Håber du bliver glad for den og finder en plads til den. Tillykke !

Prisen blev efterfølgende omtalt i Haven, Gartnertidende og Grønt Miljø

Nyt om skadedyr og sygdomme

Tre artikler om agurkeskimmel, iberisk skovsnegl (dræbersnegl) og vedbendskjoldlus.

Agurkeskimmel

Tekst og foto: Bodil Damgaard

Agurkeskimmel forårsages af Oomyceten *Pseudoperonospora cubensis*. Det er nok en af de mest let genkendelige plantesygdomme. Der behøves hverken lup, mikroskop eller præparater for at genkende de karakteristiske gule læsioner på bladene klart afgrænset af bladnerverne.

Agurkeskimmel i fugtigt drivhus

Jeg lavede speciale om sygdommen en gang i 1980'erne under kyndig vejledning af John Hockenhull. Når jeg skriver 1980'erne, er det fordi jeg kastede mig ud i krydsning af agurker på daværende frøfirma J. E. Ohlsens Enke A/S og forsøgte at screene afkommet for resistens med flere isolater og meget andet, så jeg var årevis om at blive færdig.

Sygdommen har egentlig forfulgt mig lige siden. Den har en verdensomspændende udbredelse, men blev fundet i Danmark for første gang i 1986. Da jeg startede som konsulent i frilandsgrønsager i 1987, begyndte agurkeskimmel at hærge de daværende store arealer med asier og drueagurker, der blev dyrket til konserverfabrikker. De gamle danske sorter af asier og drueagurker besad absolut ingen resistens mod denne på det tidspunkt nye sygdom, så agurkeskimmelen ramte hårdt og kunne være altødelæggende.

Hvis der blev behandlet rettidigt med det systemiske middel Ridomil MZ (metalaxyl + mancozeb) kunne man nogenlunde holde sygdommen i skak, så der kom frugter, men fik avlerne behandlet for sent, hvor sygdommen havde etableret sig i marken, så blev resultatet ikke godt

Sygdommen er meget afhængig af at have et vist antal timer med høj fugtighed for at sporulere. Et år fandt jeg den i agurk i mit drivhus, hvor jeg havde luftet for lidt. Jeg fyrede op i brændeovnen og så døde angrebet hen.

Agurkeskimmel på friland

I 2024 så jeg så agurkeskimmel 2 gange. 1 gang i en have-venindes frilandsagurker på Midsjælland i august og én gang i en planteskole i Nordsjælland med et ret fugtigt drivhus med planteskoleplanter og 1 enkelt agurkeplante i et hjørne til egen forsyning i september måned.

Der findes ikke længere store arealer med frilandsagurker i Danmark. Den produktion er for længst flyttet til lande med lavere omkostninger. Så jeg synes egentlig, at det er overraskende, at sygdommen vel nærmest er allestedsnærværende og formår lige at slå ned på enkelte agurkeplanter, hvis den rette fugt er til stede.

Der har i mange år været diskussion om oosporers betydning for sygdommens overvintring. Oosporer af *Pseudoperonospora cubensis* er ifølge litteraturen fundet i Italien i 1980. Om de findes i Danmark, eller om sporerne kommer hertil med vinden fra udlandet hvert år, er der nok ingen, der ved. Nogle asieavlere fortalte mig dog den gang i forrige årtusinde, at angrebet startede samme sted i marken, hver gang de havde asier der.

Lidt om iberisk skovsnegl og hjemmehørende arter

Tekst og foto: Bodil Damgaard

Dette er ikke videnskab, men en haveejers iagttagelser over en årrække. Vi har en stor parklignende halvild have, beliggende mellem skov, sø og marker på landet. Her har gøgeurter, *Dactylorhiza* sp. indfundet sig af sig selv, og de befinder sig åbenbart godt på vores fede moræneler.

Gøgeurter

Iberisk skovsnegl, *Arion lusitanicus*, som jo er bedre kendt som dræbersnegl, blev observeret første gang i vores have i 2012. Først enkelte individer, senere over årene flere og flere.

I mange år havde vi utallige sorte skovsnegle, *Arion ater*, i haven. Allerede i 2013 kunne jeg på mine natlige snegle-runder se, at den iberiske skovsnegl parrede sig med de sorte skovsnegle. I løbet af få år var det helt slut med de sorte skovsnegle. I dag har vi ingen sorte skovsnegle, men myriader af dræbersnegle i alle mulige nuancer af brun fra lys brun til mellem brun og sortbrun.

Parring mellem dræbersnegl og sort skovsnegl.

Dræbersnegle i forskellige nuancer af brun, der flokkes om døde snegle sommer 2024. De blå korn er sneglegift.

Gøgeurt gnavet over på midten af en dræbersnegl.

I 2017 begyndte dræbersneglene for alvor at tage for sig af gøgeurterne. Når man har langt græs, der holder på fugten, er det slaraffenland for dræbersnegle. Især når de så falder over bredbladede arter i græsset, som de kan æde, som fx gøgeurt. Vores bestand af gøgeurt er over årene blevet stadig mindre, og jeg kan se at dræbersneglene æder dem. Bider dem over nede ved jorden, så de vælter eller bider dem over på midten. I begge tilfælde når de ikke at sætte frø.

Jeg kan ikke føre bevis for, at dræbersneglene har fortrængt de sorte skovsnegle, eller at gøgeurternes tilbagegang skyldes sneglernes hærgen, men jeg vil mene, at der er en god sandsynlighed for, at der er en sammenhæng.

*Dræbersnegl
taget på fersk
gerning.
Gøgeurten er bidt
over forneden og
væltet omkuld.*

I 2017 udgave DCE under AU en rapport nr. 96 "Vurdering af invasive arters forekomst og påvirkninger i Danmark". Her sænkede man sneglens score for påvirkning af hjemmehørende arter:

"der er begrundelse for sænkningen af scoren. Iberisk skovsnegl *Arion lusitanicus* ↓1
Scoren foreslås af DCE sænket fra 3 til 1 idet der ikke findes dokumentation for at den har en negativ effekt på andre sneglearter eller på beskyttelseskrævende plantearter selvom arten, som det også er refereret i faktaarket, spiser mange forskellige plantearter."

Med mine haveerfaringer i mente undrede det mig, og jeg delagtiggjorte AU i mine iagttagelser.

Stine Slotsbo, AU fortalt mig, at sneglens score for påvirkning af hjemmehørende arter er blevet hævet igen (fra 1 til 2) i et nyt faktaark, som DCE har udarbejdet for Miljøstyrelsen i 2022. I det faktaark står nu:

”Arten kan potentielt være en trussel mod sjældne planter så som orkidéer - men der findes meget lidt viden på området. Der er begrænset viden omkring, hvordan den påvirker lokale sneglearter så som f.eks. sort skovsnegl. Studier har vist, at den har nicheoverlap med både sort og rød skovsnegl. Studier fra Schweiz har vist at iberisk skovsnegls fortsatte spredning kan lede til lokal uddøen af rød skovsnegl. Det kan ikke udelukkes, at dette også kunne gøre sig gældende for sort skovsnegl i Danmark”.

Der henvises i faktaarket til en kilde, der beskriver introgressiv hybridisering mellem dræbersnegle og lokale sneglearter i Schweiz. Introgressiv hybridisering er ifølge Den Store Danske: En krydsning mellem beslægtede arter med efterfølgende tilbagekrydsning til den ene af forældrearterne. Derved kan enkelte karakterer eller egenskaber i løbet af nogle generationer overføres fra en art til en anden. Det kunne godt være det, der er sket med sneglene i min have. En form for genetisk erosion eller fortrængning.

*Dræbersnegle på
kartoffeltop sommer
2024.*

Noget lignende er iagttaget af biolog Flemming Rune i Gribskov i 2009, hvor han i skovens sydlige og nordlige dele på en cykeltur så mange sortbrune skovsnegle/dræbersnegle, men midt i skoven ved Kongens Bøge, hvor der er ca. 4 km til de nærmeste marker og haver,

endnu var rent sorte eller røde skovsnegle. Sandsynligvis også et eksempel på introgression i sneglepopulationen i Gribskov.

I 2025 skriver Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø: ”Problemet med iberisk skovsnegl, eller dræbersnegl i folkemunde, er todelt. Mange haveejere rundt om i landet har stiftet bekendtskab med det ene problem – at masseforekomster af iberisk skovsnegl kan rasere både køkkenhave og prydplanter fuldstændig. Det andet problem er, at de også har potentiale til at forrykke balancen i vore økosystemer ved bl.a. at fortrænge den hjemmehørende sorte skovsnegl (*Arion ater*).”

I øvrigt ser det ud til, at ikke kun Danmark, men også store dele af Nordeuropa har usædvanligt mange dræbersnegle oven på et meget vådt 2023, en våd forsommer 2024 og en sommer i 2025 med mere regn end normalt. Som det er haveejere bekendt, og det har fremgået af pressen, så gør antallet af dræbersnegle det til en svær disciplin svært at holde have. Sneglene æder mange forskellige planter, salat, kål, jordbær, squash, græskar, diverse stauder, georginer, tomatplanter og agurker i drivhus, selv kartofler har nærmest fået ribbet bladene og ja igen gøgeurter. Det viser, hvordan en indslæbt invasiv art uden mange naturlige fjender kan optræde i voldsommere grad, hvis klimaet ændrer sig i dens favør.

Snegle i kål (tv) og Tagetes (th)

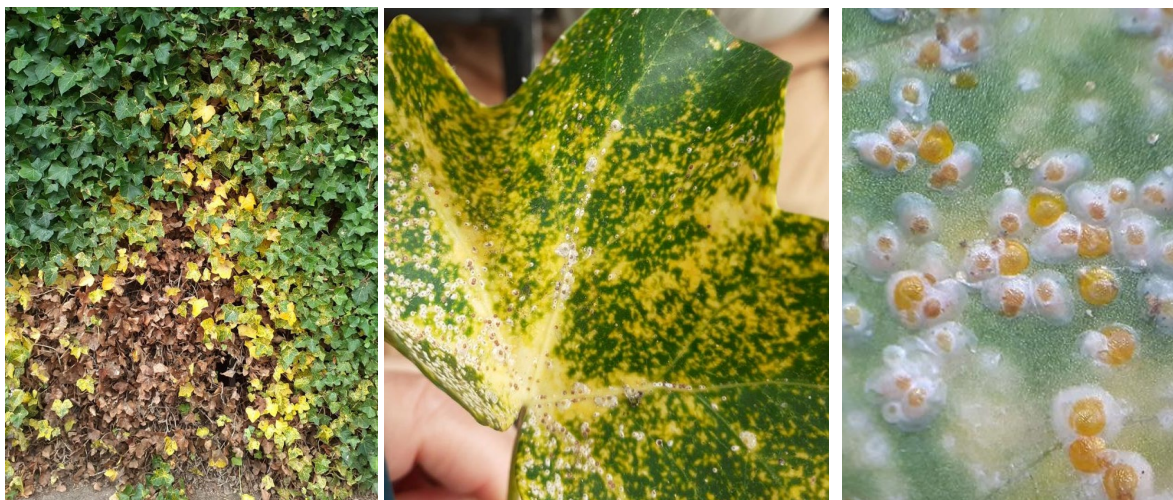
Eksemplerne med sorte skovsnegle og gøgeurter viser ligeledes, hvordan der kan gå mange år fra introduktion af en ny skadevolder, til man kender det fulde billede af, hvilke skader den kan påføre hjemmehørende arter.

Kilde: Strid, Arne: introgression i Den Store Danske på lex.dk. Hentet 27. juni 2024 fra <https://denstoredanske.lex.dk/introgression>

Vedbendskjoldlus

Tekst og foto: Bodil Damgaard

I takt med øget international plantehandel og et stadigt varmere klima, så får vi hele tiden nye skadedyr. En del af dem er skjoldlus. Den sidst ankomne skjoldlus her til lands er vedbend-skjoldlusen, *Aspidiotus hedericola*, der blev fundet på Nørrebro i København af naturformidler Linda Kjær-Thomsen i efteråret 2023 og er bestemt af den svenske skjoldlusekspert Carl-Axel Gertsson. Vedbendskjoldlusen ses som små runde hvide pletter med gul midte på bladenes over og underside og ligner små spejlæg. Deres sugen på vedbend får bladene til at gulne og visne.

Symptomer og vedbendskjoldlus. Fotos Linda Kjær-Thomsen, [Naturbasen](#)

Vedbendskjoldlus stammer fra Middelhavsområdet og har et snævrere værtsplantespektrum end mange andre skjoldlus. Den vides kun at angribe vedbend, ægte laurbær og askebladet løn blandt planter, der gror på vores breddegrader. Vedbendskjoldlusen er også fundet i Sverige og i Tyskland, og er formentlig indført med angrebne planter.

Vedbendskjoldlusen er en art, der ikke findes megen litteratur om. Da vedbend er en vigtig plante både som bunddække og som klatreplante, er det nok værd at holde øje med denne skjoldlus. Den angives at sprede sig invasivt i Tyskland og være ret aggressiv på vedbend, som foreløbig er den eneste planteart, som tyskerne har fundet den på.

Gertsson, C-A. (2024): Första fyndet av sköldlusen *Aspidiotus hedericola* Leonardi 1920 i Skandinavien (Hemiptera, Coccoomorpha, Diaspididae). Entomologisk Tidsskrift 145 (1-2): 23-29.

Vi opfordrer alle medlemmer til at komme med bidrag til Nyhedsbrevet, f.eks. henvisninger til konferencer, interessante faglige nyheder og stillingsopslag, der kan have interesse for Selskabets medlemmer. Bestyrelsen ønsker alle et Godt Nytår.

Redaktør: Iben M. Thomsen

Formand
Henrik Topbjerg
topbjerg@agro.au.dk

Sekretær
Tine Thach
dsps.email@gmail.com

Kasserer
Iben M. Thomsen
imt@ign.ku.dk